

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

به نام خدا

آمار صادرات زعفران کشور طی پنج سال ۱۳۹۹ تا پایان سال ۱۴۰۳ کشور:

سال	میزان صادرات (تن)	ارزش (میلیون دلار)
۱۳۹۹	۳۲۴/۸	۱۹۰/۶
۱۴۰۰	۲۶۲/۸	۱۵۳/۷
۱۴۰۱	۲۴۰	۲۲۴/۱
۱۴۰۲	۲۲۲/۶۴۳	۲۱۲/۱
۱۴۰۳	۲۱۴/۱۴	۱۸۴/۶

همانطوریکه مشاهده میگردد و براساس اعلام دفتر آمار و پردازش اطلاعات گمرک ایران، میزان زعفران صادراتی در سال ۱۴۰۳ بلحاظ وزنی ۴ درصد و از حیث ارزش ۱۳ درصد کاهش را نشان میدهد.

- از مجموع زعفرانهای صادره در سال ۱۴۰۳ بلحاظ وزنی ۱۴۷/۸۳۶ کیلوگرم به ارزش ۱۳۰/۳۱۹ میلیون دلار از گمرکات خراسان رضوی صادر گردیده که ۶۹ درصد کل صادرات زعفران کشور را بخود اختصاص داده است که در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۴۰۲ که ۷۷ درصد صادرات کل را بخود اختصاص داده، کاهش نشان میدهد و بدین ترتیب باز هم گمرکات خراسان رضوی مهمترین گمرک صادرات زعفران کشور می باشد.

*** در تحلیل بلحاظ مغایرت قیمت های پایه و قیمت های واقعی صادراتی از تحلیل نوسانات مبلغ ارزی صادرات خودداری میگردد.

- زعفرانهای صادره در ۴ گروه بسته بندی و بشرح ذیل صورت پذیرفته است:

- پودر در بسته بندی ۱۰-۳۰ گرم: ۶۵۰ کیلوگرم
- بسته بندی کمتر از ۱۰ گرم: ۶۲۲۴۲ کیلوگرم
- بسته بندی ۱۰-۳۰ گرم: ۲۷۱۴۴ کیلوگرم

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

• بسته بندی بیشتر از ۳۰ گرم: ۱۲۴۱۰۵ کیلوگرم

- در ۷ ماهه ابتدای سال ۱۴۰۳ جمعا ۶۶۰۳۰ کیلوگرم زعفران صادر گردیده که در مقایسه با مدت مشابه در سال ۱۴۰۲ شاهد کاهش ۴۱/۸ درصدی در صادرات می باشیم؛ ضمنا خاطر نشان می سازد که زعفران برداشت سال ۱۴۰۳ معمولا از ۲۰ مهر ماه در بعضی نقاط محدود استان شروع میگردد که قطعا صادرات آن در آمار آبان و ماههای باقیمانده از سال ارائه میگردد و آنچه در ۷ ماهه اول سال ۱۴۰۳ صادر گردیده محصول سالهای ۱۴۰۲ و قبل از آن می باشد. بنابراین از محصول تولیدی سال ۱۴۰۳ در ۵ ماهه آبان تا پایان اسفند ۱۴۰۳ جمعا ۱۴۸ تن زعفران بصورت رسمی صادر گردیده است و این در حالی است که مسئولین استانی و کشوری وزارت جهادکشاورزی میزان تولید سال ۱۴۰۳ را حداقل ۳۰ تا ۳۵ درصد بیش از سال ۱۴۰۲ اعلام نموده اند و در بعضی مصاحبه ها و گزارشات تولید زعفران کشور بالغ بر ۳۰۰ تن برآورد گردیده است و در اینصورت از زعفران تولیدی سال ۱۴۰۳ با فرض همان ۳۰۰ تن بالغ بر ۱۵۲ تن هنوز در کشور موجود میباشد که بخشی از آن (بالغ بر ۲۳ تن) در پایان سال مذکور در انبارهای بورسی و احتمالا بقیه در دست سایر صادرکنندگان و تولیدکنندگان می باشد که خود جای تامل و بحث دارد. ولیکن آنچه که از افزایش قیمت زعفران در طی ماههای بهمن و اسفند مشهود است ارسال زعفران بصورت قاچاق تداوم داشته و روی میزان زعفران باقیمانده و قیمت تاثیر گذار بوده است.

- با نگاهی به میزان صادرات انجام شده به پنج کشور اول هدف صادرات طی سالهای ۱۳۹۹ تا پایان سال ۱۴۰۳ مشاهده میگردد:

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

سال ۱۳۹۹

نام کشور	وزن (کیلوگرم)	ارزش (میلیون دلار)
هنگ کنگ	۷۴۵۸۰	۴۸/۶۲۶
اسپانیا	۶۰۵۲۷	۳۴/۱۲۸
امارات	۵۹۷۹۱	۳۴
چین	۴۰۱۴۰	۲۲/۵
افغانستان	۳۳۷۸۰	۱۹/۱
جمع کل	۲۶۷۸۱۸	

درصد صادرات به پنج کشور در کل صادرات سال ۸۲/۷ درصد میباشد.

سال ۱۴۰۰

نام کشور	وزن (کیلوگرم)	ارزش (میلیون دلار)
چین	۸۵۷۰۸	۴۶/۸
امارات	۶۸۲۸۹	۴۶/۹
اسپانیا	۴۴۸۷۵	۲۴/۵
عمان	۸۲۷۰	۴/۶
افغانستان	۶۷۶۰	۳/۲
جمع کل	۲۱۳۹۰۲	

درصد صادرات به پنج کشور در کل صادرات سال ۸۱/۴ درصد میباشد.

سال ۱۴۰۱

نام کشور	وزن (کیلوگرم)	ارزش (میلیون دلار)
امارات	۷۳۰۸۹	۸۳/۸
چین	۵۰۸۴۵	۶۰/۲
اسپانیا	۴۶۲۶۶	۴۹/۷
قطر	۷۴۰۰	۸/۷
افغانستان	۷۲۸۸	۷/۱
جمع کل	۱۸۴۸۸۸	

درصد صادرات به پنج کشور در کل صادرات سال ۷۷ درصد میباشد.

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

سال ۱۴۰۲

نام کشور	وزن (کیلوگرم)	ارزش (میلیون دلار)
امارات	۶۷۱۰۹	۶۳/۷
چین	۴۹۱۹۸	۵۲/۷
اسپانیا	۴۳۸۲۰	۳۹/۳
افغانستان	۲۱۷۱۶	۲۰/۰۷
قطر	۵۷۷۴	۵/۲
جمع کل	۱۸۹۲۲۷	

درصد صادرات به پنج کشور در کل صادرات سال ۸۵ درصد میباشد.

سال ۱۴۰۳

نام کشور	وزن (کیلوگرم)	ارزش (میلیون دلار)
امارات	۵۷۴۷۶	۵۰/۳
اسپانیا	۴۶۲۱۵	۴۰/۲
چین	۳۲۵۰۸	۳۰
افغانستان	۱۴۵۱۶	۱۳/۰۶
تایوان	۱۱۹۴۵	۱۱/۱
جمع کل	۱۶۲۶۶۰	

درصد صادرات به پنج کشور در کل صادرات سال ۸۵ درصد میباشد.

- در طی سال ۱۴۰۳ بالغ بر ۸۵ درصد کل صادرات زعفران به ۵ کشور صورت پذیرفته و از مجموع کشورهای هدف صادرات در این سال که ۵۷ کشور میباشد تنها ۱۵ درصد از صادرات زعفران به ۵۲ کشور دیگر بوده است که همین تمرکز صادرات روی ۴ یا ۵ کشور، منجر به افزایش قدرت چانه زنی و تضعیف محصول زعفران ایران حتی در همین ۵۲ کشور گردد و گسترش و ایجاد بازارهای جدید را بدور از دسترس قرار دهد.

- آنچه در آمار صادرات سال ۱۴۰۳ جلب توجه مینماید عدم انجام صادرات زعفران به کشور عربستان که خود یکی از مصرف کنندگان مطرح منطقه میباشد است. تجربه صادرات سالیان گذشته حاکی از مصرف بیش از ۲۰ تن زعفران

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

توسط این کشور میباشد و مورد دیگر صادرات ۷۴۱۵ کیلوگرم زعفران به کشور هند است در حالیکه مصرف این کشور بیش از ۵۰ تن در سال میباشد؛ براساس گزارشات آماری دریافتی، یکی از کشورهای همسایه در طی سال ۱۴۰۳ بالغ بر ۵۰ تن زعفران به این کشور صادر نموده است. شورای ملی زعفران در این خصوص طی سال گذشته راهکارهای مختلفی را پیشنهاد نمود که متأسفانه نه تنها مورد اقدام که مورد توجه هم قرار نگرفته است. ضمناً بی‌مناسبت نخواهد بود که اشاره ای داشته باشم به کشور آفریقای جنوبی که فرهنگ مصرف زعفران در آن کشور رایج است و در طی سال ۱۴۰۳ تنها ۲۰ کیلوگرم زعفران از ایران واردات داشته است و همچنین کشورهای آمریکای جنوبی که فرهنگ مصرف زعفران را دارند اما واردات آنها کمتر از ۳ تا ۵ کیلوگرم در آرژانتین و برزیل میباشد که میتوان علت اصلی آن را در محدودیت تامین ارز برای بازاریابی در این کشورها دانست.

- همانطوریکه در جداول ملاحظه میگردد در طی پنج سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ چهار کشور اسپانیا، امارات، چین و افغانستان در صدر لیست پنج کشور مهم هدف صادرات زعفران کشور بوده اند و همه ساله بطور متوسط بیشتر از ۷۵ درصد از کل صادرات را بخود اختصاص داده اند. این کشورها خود مصرف کننده تمامی زعفرانهای وارداتی از ایران نبوده و بخش قابل توجهی از آن را با بسته بندی مجدد به سایر بازارهای مصرف و بعضاً بنام محصول کشور خود، صادرات مجدد مینمایند.

این تمرکز صادرات در چهار یا پنج کشور خود خطراتی را برای زعفران ایران بدنبال دارد که اختلاط با ناخالصی در جهت کاهش قیمت که میتواند منجر به بدنام نمودن زعفران ایران شود و اثرگذاری روی قیمت صادراتی زعفران ایران و همچنین با فراهم بودن زمینه توسعه کشت در سایر کشورها و یا کشورهای خودشان و جایگزین نمودن آن با زعفران وارداتی از ایران میتوانند میزان واردات از ایران را کاهش دهند.

- ۷۰ درصد صادرات زعفران کشور در بسته بندی های قابل بسته بندی مجدد شدن صادر میگردند و بیانگر این واقعیت است که از آنجاییکه بیشترین ارزش افزوده در زعفران در بخش انتهایی، یعنی حضور در سبد کالایی مصرف

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

کننده نهایی قرار دارد بدلیل انجام صادرات در اوزان بالا حداقل ارزش افزوده نصیب تولیدکننده و صادرکننده ایرانی و حداکثر آن در اختیار واسطه ها و صادرکنندگان مجدد در دیگر کشورها قرار میگیرد که خطرات ناشی از این امر میتواند هویت بخشی به زعفران ایران از طریق برندسازی و همچنین حمایت از برندهای صادرکنندگان بخش خصوصی را در موقعیت ضعیفی قرار دهد چرا که واردکنندگان زعفران ایرانی در اوزان بالا امکان جایگزین نمودن آن را با تولیدات دیگر کشورها در اختیار داشته و اصولاً کمتر واردکننده ای تمایل به عرضه زعفران با نام و نشان تولیدکننده یا صادرکننده ایرانی دارد.

راهکارهای پیشنهادی در بخشهای تولید و صادرات زعفران:

الف: بخش کشاورزی:

روند افزایش سطح زیر کشت سالیانه زعفران و توسعه کشت در بیست و دو استان دیگر علاوه بر دو استان خراسان رضوی و خراسان جنوبی بیانگر این واقعیت است که بدلیل خشکسالی و محدودیت شدید منابع آبی در سالهای اخیر و نقدشوندگی سریع محصول در بازار و ایجاد سود قابل توجه در مقایسه با دیگر محصولات کشاورزی همواره صعودی و مورد توجه کشاورزان میباشد بگونه ایکه حتی در استانهای دارای شرایط مطلوب از نظر میزان بارندگی و پرآبی نیز به کشت و توسعه سطح زیر کشت سالیانه اقدام نموده اند اما در این میان تهدیداتی غیر از شرایط آب و هوایی نیز وضعیت تولید این محصول را نشانه گرفته اند. شرایط تولید زعفران از طریق کاهش راندمان در هکتار رو به وخامت گذاشته و علاوه بر آن مدام خبرهایی درخصوص خروج پیاز و قاچاق زعفران به دیگر کشورها نیز بگوش میرسد ولیکن کمترین اقدامی در جهت بهبود این وضعیت نگران کننده علیرغم مکاتبات و اعلام در جلسات تخصصی زعفران توسط شورای ملی زعفران ایران نیز بعمل نیامده است. دستگاه متولی محترم میبایستی برای مدیریت تولید این محصول راهکارهای قابل اجرا ارائه نماید و یا حداقل به راهکارهای ارائه شده توسط فعالین دارای تجربه و تخصص منجمله شورای ملی زعفران ایران توجه کند در غیر اینصورت هر سال باید منتظر اخبار ناامیدکننده از این محصول ارزشمند باشیم. علیرغم اهمیت و نقش

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

تولید زعفران در تامین معیشت بیش از یک میلیون نفر کشاورز زعفرانکار و خانواده های آنان و ارزآوری و دارا بودن سهم تولید بیش از ۹۲ درصدی در تولید جهانی هنوز دستگاه اجرایی متولی طرحی در این خصوص ارائه ننموده که بماند، با طرحهای پیشنهادی شورای ملی زعفران ایران نیز مخالفت و از اجرا و حتی بررسی پیشنهادات شورا نیز خودداری نموده است در حالیکه صاحب نظران اذعان دارند که همکاری و همفکری بخش خصوصی و دولتی میتواند نتایج موفق آمیزتری بار آورد تا تصمیم گیری در اتاقهای در بسته، و احیانا با حضور بخش خصوصی همگام و هم نظر با دستگاه متولی. بی مناسبت نخواهد بود که اشاره ای به سخنان وزیر وقت جهادکشاورزی در سال ۱۴۰۲ (آقای نیک بخت) داشته باشیم که اعلام مینمایند نقش دولت در بخش تولید و بازار محصولات، سیاستگذاری و نظارت است و واگذاری مسئولیت ها به تشکلهای و انجمن های مرتبط، که این نظر هیچگاه به اجرا در نیامد.

بدون تردید همانطوریکه اشاره رفت اعمال مدیریت صحیح در تولید زعفران و حمایت از زعفرانکار و افزایش مستمر کیفیت و میزان برداشت در هکتار از طریق عملی کردن روشهای علمی کاشت و آموزش کشاورزان در کنار اعمال روشهایی برای جلوگیری از ضرر و زیان ناشی از سرمازدگی و یا گرمای شدید تابستان از جمله عوامل موثر در افزایش میزان برداشت این محصول میباشد؛ از بحث شناسنامه دار نمودن که میتواند منجر به دستیابی به یک آمار صحیح باشد دلیل تکرار مکرر آن صرفنظر مینماییم.

از آنجاییکه نمیتوان در زمینه کشت زعفران که امروزه مورد توجه بسیاری از کشورها منجمله ازبکستان، تاجیکستان، قرقیزستان، ترکیه، آذربایجان، افغانستان، بلغارستان، اسلواکی و دیگر کشورهای شمال شرقی اروپا قرار گرفته و در دیگر کشورها مانند یونان، چین، اسپانیا، مراکش و ... که سابقه کشت دارند مجددا در حال توسعه و احیاء میباشد محدودیتی ایجاد نمود مبنایستی از عواملی مانند توسعه کشت زعفران ارگانیک، افزایش مستمر کیفیت محصول تولیدی، استفاده از تجهیزات و ماشین آلات در کاشت و برداش گل و جداسازی و خشک کردن کلاله، افزایش میزان برداشت و حذف سموم

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

و آلاینده ها از محصول تولیدی و تبلیغ اصالت و خلوص زعفران ایران جهت حفظ سهم بازار استفاده نمود. بدون تردید انجام این موارد نیازمند تامین منابع مالی و همکاری و همفکری بخشهای دولتی و خصوصی میباشد.

ب: صادرات زعفران:

صادرات بیش از ۸۷ درصد زعفران تولیدی کشور نقش و اهمیت صادرات را در حفظ تولید و اشتغال بخش تولید این محصول، و اقتصادی نمودن کشت آن را آشکار مینماید. بدون تردید عدم توجه به اعمال مدیریت بر بازارهای هدف صادرات و صادرکنندگان، گسترش پدیده شوم قاچاق زعفران و استفاده از کارتهای اجاره ای بدون بازگشت ارز، شرایط را مرتباً برای حضور و فعالیت صادرکنندگان رسمی دارای کارت بازرگانی و با سابقه زعفران محدودتر مینماید که لیست صادرکنندگان زعفران و سابقه فعالیت آنان در این زمینه طی سالهای ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۳ گواه بر این امر است.

استفاده از ابزارهایی مانند بازاریابی، معرفی خواص و مصارف زعفران در بخشهای غذایی، دارویی، آرایشی و بهداشتی و مهمتر از همه هویت بخشیدن به زعفران ایران و حتی ایجاد اعتماد در مصرف کنندگان از اصالت و کیفیت زعفران ایران میتواند در توسعه بازارها و حفظ جایگاه کنونی زعفران ایران موثر باشند که نیازمند راهکار و دستورالعملها و منابع لازم است. بحث بازگشت ارز و ارائه آن باقیمت های دستوری از مشکلات صادرات زعفران است. طبیعی است چنانچه هدف دولت محترم بازگشت ارز میباشد میتواند با استفاده از راههای تشویقی و انگیزشی بجای اهرمهای اجبار و تهدید صورت پذیرد و قطعاً نیز نتایج بهتری حاصل میگردد.

در خاتمه آنچه که صادرکنندگان با سابقه زعفران را نگران نموده استفاده گسترده از ناخالصی در زعفرانهای است که بصورت قاچاق یا کارتهای اجاره ای و عمدتاً در کشورهای هدف صادرات صورت می پذیرد، که میتواند در آینده زعفران ایران را با خطر بدنامی مواجه سازد. برای رفع این مشکل حذف قاچاق و کارتهای اجاره ای از طریق اصلاح قوانین موجود و جاری، حمایت از هویت بخشیدن به زعفران ایران، فراهم نمودن امکان مدیریت بر رفتار صادرکنندگان زعفران از طریق تبلیغ اصالت و کیفیت زعفران دارای نشان جمعی تشویق صادرکنندگان و ایجاد مشوقهای صادرات زعفران در بسته بندی

تاریخ : ۱۴۰۴/۰۲/۰۹

شماره :

پیوست :

های کمتر از ۱۰ گرم بمنظور حضور در سبد کالایی مصرف کننده نهایی و بازگشت حداکثری ارزش افزوده به کشور را پیشنهاد مینماید.

شورای ملی زعفران ایران